

INDRAY ANDRO HONO..

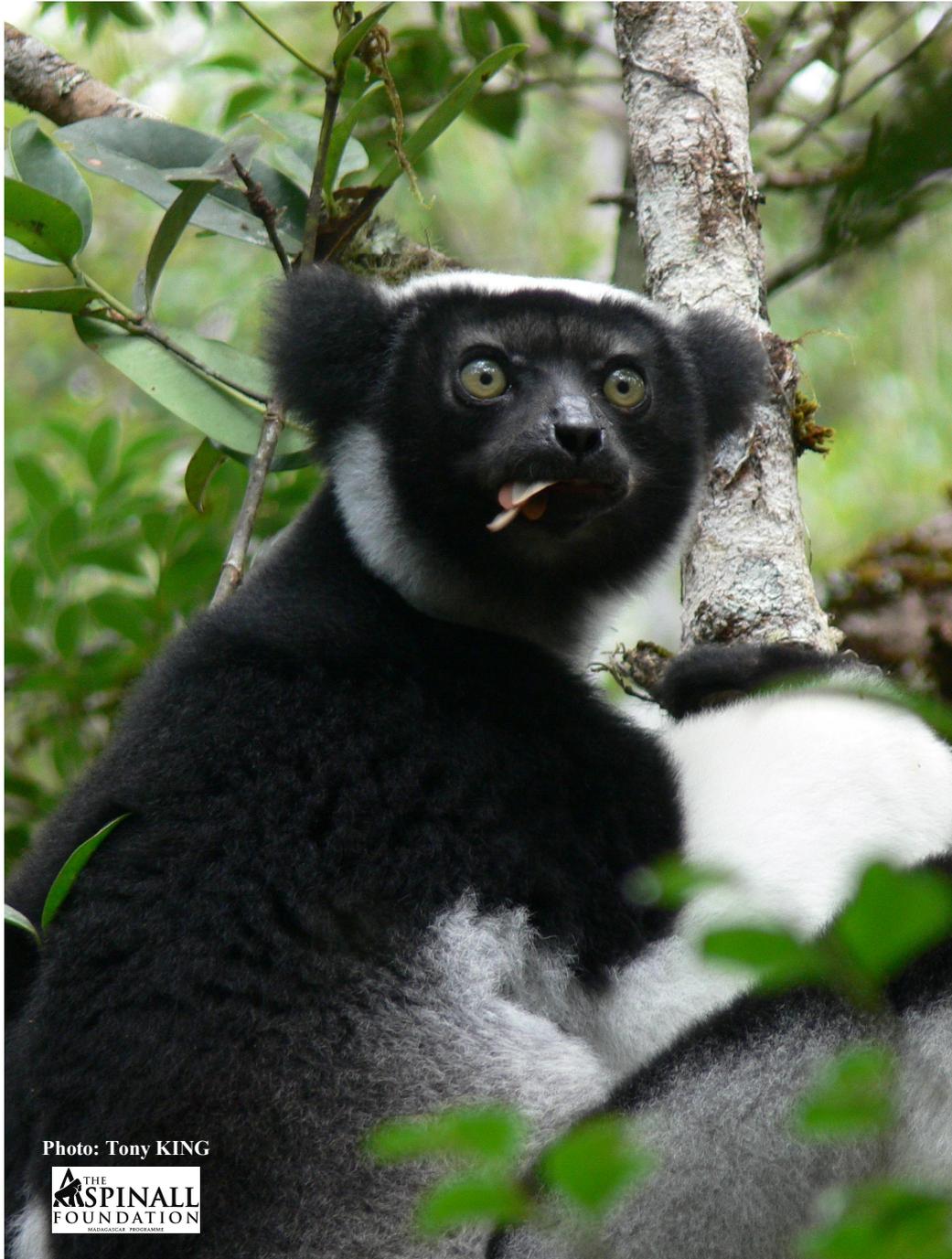

Photo: Tony KING

NY OLOMBELONA SY NY BABAKOTO..

NY OLOMBELONA SY NY BABAKOTO

Indray andro hono, fony mbola nanan-karena sy natedim-be ny ala, dia lasa nian'ala i Koto sy ny Dadany mba hihaza sy haka tantely. Efa nahazo remby maromaro izy ireo saingy mbola tsy nahazo tantely kosa. Tsy fotoanan'ny tantely moa no niaingan'izy ireo tanaty ala, satria tena mbola mando sy mangatsiaka tao anaty ala, ka sarotsarotra vac mahita. Tampoka anefa nahatazana tranon-tantely amin'ny hazo iray ambony dia ambony. Natahotra ny hianika ilay hazo i Koto noho ny hasarotany, nefa tsy manana tantely ho entina mody isika hoy ny dadany raha tsy maka an'io ka dia nianika ny hazo ihany izy ireo.

Niakatra amin-katahorana, nanaraka ny rainy i Koto ary efa nanomboka nahazo ambonimbonny ihany izy ireo. Tampoka anefa dia tapaka ny sampan-kazo niakaran'izy ireo, ka nianjera tamin'ny tany ny Dadany ary maty niaraka tamin'izay.

Niara-nianjera tamin'ny ihany koa i Koto, saingy noho izy maivana dia voatazon'ny sampanan-kazo, saingy naratra sy tapaka ny tongony ary nidona tamin'ny hazo ny lohany koa dia tsy nahatsiaro tena elaela izy. Nony afaka fotoana fohy, rehefa nahatsiaro tena izy, dia indro biby mitafy volo malefaka, manana fijery malemy fanahy ary tanana malefaka tsy ny an'ny Olombelona. Tampahery an'i Koto ny fahalem-panahy henony tamin'ny fikarakarana ny ratrany sy ny fitondrana sakafo ho azy nataon'ity biby ka tsy nahatsiaro tena ho izery izy. Nitarakara azy foana io biby io nandram-pahazon'ny hery ahafahana mandeha mody.

Nobaben'ilay biby namakivaky ny ala, sy mandram-pahatongany teny amoron'ny ala nahatazana ny tanany i Koto rehefa hitany fa niha nahazo hery. Velom-pisoarana i Koto teo am-pijerena ity biby nitsambikina eran'ny ala hamonjy ny fodiany ihany koa.

Rehefa tonga teo an-tanana i Koto dia nandray azy amin-karavocana ny fianakaviany sy ny mpiray tanana aminy satria efa tsy nanatena zy ho velona intsony nohon'ny halavan'ny fotoana tsy nahitana azy sy ny rainy. Ary nahelo ihany koa izy ireo nahare ny fahafatesan'ny rainy. Rehefa notantarain'ny Koto azy ireo ny nataon'ilay biby azy dia samy niaiky izy ireo fa nanana Ray faharoa i Koto nanana azy. Nanomboka tamin'izay dia nantsoina hoe "Baban'i Koto" ilay biby manana volo malefaka sy tanana mitovy halefahana amin'ny an'ny Olombelona satria Baba no filaza ny Dada teo an-tanana. Nohon'ny soa nataon'ny Babakoto ho an'i Koto, dia nanafatra ny taranany sy ny mpiray tanana aminy izy mba tsy hihaza na hamandrika na koa hamono ny Babakoto na oviana na oviana. Izany no antony mbola ahenoana ny Babakoto mihirahira manakaiky ny tanana matetika.

FANTARO NY BABAKOTO

Ny Babakoto dia karazany lehibe indrindra amin'ireo karazana varika mbola velona, izay misy eto Madagasikara.

Miavaka indrindra ny Babakoto satria tsy hita n'aiza n'aiza, eto ambonin'ny tany afa-tsy eto Madagasikara ihany. Ireo karazam-barika hafa dia azo tehirizina sy karakaraisana anaty ralan-javaboary mifely, fa ny Babakoto kosa dia tsy velona raha tsy any anaty ala ihany.

Voasokajin'ny IUCN, Fikambanana Frantsam-pitenena ho an'ny Fiarovana ny Natiora, izay mpijirika ny satam-piarovan'ny karazan-java-manan'aina voajanahary rehetra eto ambonin'ny tany, ho isan'ireo karazam-barika **efa tena atahorana ho lany tamingana** (critically endangered) anefa ny Babakoto.

Inona ary no mety **mahatonga izany** hoy ianao? Anisan'ny ireto voatanisa manaraka ireto fa mety misy antony hafa koa tsy mbola voadinika:

- Mihateray ny toeram-piveloman'ny satria ripaky ny doron-tanety, ny tsitala sy ny tany ny ala;
- Tsy manaja ireo fomban-drazana tsara tokony ho tanana ny taranaka aty aoriana ka mihaza sy mihinana ny varika.

Inona no **andrikitra** azo raisina sy tokony ho raisin'ny **tsirairay**? Kamalian-tsika izany dia ndeha hampitahaintsika ny Olombelona sy ny varika:

- Manan-tsafidy maro ny Olombelona amin'ny sakafy: ao ny vary, katsaka, mangahazo, voankazo sy anana samihafa. Ny an'ny varika kosa dia ny voankazo, ravina sy taho ary bibikely ao an'ala ihany no hany azony hohanina;
- Afaka miasa tany sy mampiasa zezika ny Olombelona mba hampitombo ny vokatry ka iadiana amin'ny mosary. Ny an'ny varika kosa anefa dia izay voajanahary eo ihany no azony hanina.
- Afaka mivezivezy lavitra ny Olombelona mikaroka ny soa ialainy any amin'ny toerana rehetra nohon'ny fisian'ireo fitaovam-pitanterana maro samihafa. Ny varika kosa anefa tsy afaka mandeha intsony raha vantany vac ngazana tsy misy ala ny toerana, voatapaky ny rano ary tampon-tanety.
- Afaka miasa sy mikarama ny Olombelona hampidi-bola hiviadianana sakafy fa ny varika kosa dia tsy mba afaka manao izany.

Tsy mifanalaritra anefa ny Olombelona sy ny varika satria

- Tamy manana tongotra sy Tanana misy rantsana dimy sy angofy avokoa;
- Tamy miteraka sy mampinono;
- Tamy tia sy mikarakara ny zanany;
- Tamy mahalala marary sy mivoo-dra raha maratra.

Koa alao hery ary, ndeha isika **hiaraka hiaro ny Babakoto sy ny varika hafa!**

**TANORA MAMBOLY HAZO, ANTITRA MANANA
FIALOKALOFANA**

**MANOMANA NY HO AVY MBA TSY HO TANORA RATSY
FIHARY KA ANTITRA VAO RATSY LAOKA**

**MIARAMIENTANA NY REHETRA HIARO NY VARIKA SY NY
TOERA-PONENANY**